

Надвірнянський Ю.Р.

*магістр менеджменту, політології, історії та археології,
аспірант економіки,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника*

ФАКТОРИ ВПЛИВУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Функціонування прогресивного економічного розвитку України залежить від розвитку регіональних систем та їх продуктивних сил, дослідження передумов їхнього розвитку неможливо здійснити без розгляду умов та чинників, які безпосередньо впливають та виступають рушійною силою економічного розвитку та інтеграційного процесу. Отже, в залежності від умов інтеграційного процесу в Європейську економічну систему, базові чинники та умови перехідного періоду, готовності регіональних систем до конкурентоспроможності в умовах децентралізації та Європейської інтеграції, визначається економічний розвиток України.

Варто розмежувати дефініції «економічний розвиток» та «економічне зростання». **Економічний розвиток** – це перехід до кращого стану економіки, коли в новому періоді не тільки збільшується виробництво та надання послуг, а здійснюється *якісно* нове виробництво та надання нових послуг за допомогою науково-технічного прогресу в порівнянні з попереднім періодом. У свою чергу, **економічне зростання** – це просто збільшення кількісних економічних показників (реального ВВП) в одному періоді в порівнянні з попереднім, збільшується кількісне виробництво та надання послуг використовуючи ті самі технології.

Термін, економічний розвиток зародився у США після закінчення Другої світової війни. У 1949 р. під час своєї вступної промови президент Гаррі Трумен визначив розвиток нерозвинених районів пріоритетним напрямком на заході: *«...Більше виробництво є запорукою процвітання та миру. А запорукою більшого виробництва є більш широке та енергійне застосування сучасних науково-технічних знань»* [4, с. 2].

Економічне зростання пов'язане зі збільшенням рівня виробництва, але економічний розвиток пов'язаний зі збільшенням виробництва разом з поліпшенням соціально-політичним добробутом людей у країні. Тому економічний розвиток охоплює як цінності зростання, так і добробуту.

У своєму широкому розумінні політика економічного розвитку охоплює три основні сфери:

– **Урядову**, яка зобов'язується досягати широких економічних цілей, таких як залежність, висока працевлаштованість населення та баланс низької інфляції та прогресивне зростання. Включають монетарну та фіскальну політику, регулювання фінансових установ, торгівлю та податкову політику.

– **Програми**, що надають інфраструктуру та послуги, такі як автомобільні дороги, парки, доступне житло, запобігання злочинності та обов'язкова освіта, безоплатна медицина.

– **Фахівці економічного розвитку**, напрямок діяльності, що передбачає створення нових робочих місць у зв'язку із науково-технічним прогресом і збереження з допомогою конкретних зусиль в області бізнесу – фінансів, маркетингу, розвитку регіонального партнерства, розвитку трудових ресурсів, розвитку малого бізнесу (запурука стабільного економічного зростання), передачі технологій та нерухомості для економічного розвитку [3, с. 181].

Економічне зростання залежить від ряду чинників. Чинники економічного зростання – це явища і процеси, які визначають можливості збільшення реального обсягу виробництва, підвищення ефективності і якості зростання.

За способом впливу на економічне зростання розрізняють прямі і непрямі чинники. Прямі чинники безпосередньо визначають фізичну здатність до економічного зростання, непрямі чинники впливають на можливість перетворення цієї здатності в дійсність.

За факторами, чинники в основному поділяються на чинники пропозиції, попиту, розподілу.

Фактори впливу економічного розвитку можна розділити на дві групи: внутрішні (чинники економічного зростання за факторами, плюс науково-технічний прогрес) та зовнішні (конкурентоспроможність, глобалізаційні та інтеграційні процеси).

Таблиця 1

Чинники економічного зростання за факторами

Пропозиції	Попиту	Розподілу
природні ресурси (землі, корисні копалини, водні ресурси, енергоносії, клімат, лісові ресурси)	оптимальні ціни	ситуація (політична, соціальна, культурна)
трудові ресурси збільшення чисельності та підвищення їх якості	умови оподаткування	повага до підприємництва зростання підприємницької активності і підприємницьких здібностей у суспільстві
збільшення обсягу і поліпшення якісного складу основного капіталу (будівлі, устаткування, інфраструктура)	процентні ставки	впорядкованість відносин власності
удосконалення організації та технології виробництва	повільна інфляція	зниження ступеня монополізації ринків
процес виробництва	дохід населення	галузева структура економіки
		правове законодавство економічних відносин
		розвиток регіональних систем

Джерело: розроблено автором

Економічний розвиток є багатофакторним процесом, який відображає зміни в усіх сферах життя держави. Для визначення рівня економічного розвитку країни використовують систему показників:

- валовий внутрішній продукт на душу населення;
- виробництво і споживання основних видів продукції на душу населення;

– показники ефективності економіки (які обчислюються на основі ВВП);

– національний дохід на душу населення;

– рівень та якість життя населення.

Враховуючи вищесказане пропонуємо досліджувати фактори впливу на функціонування і розвиток регіональних ринків України, відштовхуючись від першоважливості регіону, оскільки саме регіональні особливості є тим базисом на якому будується не тільки регіональний ринок, а вся регіональна економіка. При цьому, ми не відкидаємо та не применшуємо, а в обов'язковому порядку враховуємо ступінь дії та значення політичної та економічної ситуації країни, правове законодавство, загальний фінансовий стан бюджетної системи держави.

Підсумовуючи проаналізоване потрібно зазначити, що правильно визначені фактори впливу, не просто дозволять вивчити та дослідити особливості функціонування регіональних ринків, а передумови направлені на раціональне застосування та пошук шляхів для забезпечення їхнього подальшого розвитку.

В умовах євроінтеграційних процесів, важливий фактор економічного добробуту є транскордонне співробітництво яке здійснюється на міждержавному рівні, так і на рівні територіальних громад, їх представницьких органів, місцевих органів виконавчої влади. Таке співробітництво сприяє соціальній та економічній інтеграції прикордонних регіонів та створенню нових можливостей для їх розвитку, в тому числі розвитку економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних, туристичних та інших відносин, обміну досвідом. Прикордонні регіони відіграють важливу роль не тільки як реципієнти транскордонного співробітництва, а як області для інвестицій. Тому для збільшення інвестиційності потрібно здійснити реформу, зменшення податкового навантаження на бізнес регіону. Регіонам потрібно зміцнювати економічні можливості та потенціал людських ресурсів, посилювати свої інвестиційні можливості, розбудовувати транскордонне співробітництво. Політика уряду може надавати відповідну (фінансову, юридичну) підтримку, проте основне залежить від ініціативної влади в самих територіальних громадах.

Оскільки об'єднані громади утворюються внаслідок добровільного об'єднання суміжних територіальних громад сіл, селищ, міст. Об'єднана територіальна громада, адміністративним центром якої визначено місто, є міською територіальною громадою, центром якої визначено селище міського типу, – селищною, центром якої визначено село, – сільською. В селах, де проживає понад 50 жителів, обирають сільського старосту, який входить до виконкому об'єднаної ради [2].

Після створення, ОТГ отримує ресурси населених пунктів та відповідні повноваження. Крім цього, ОТГ переходять на прямі бюджетні відносини із державним бюджетом, не підпорядковуються районній раді, а самі визначають напрямок розвитку та на що витратити зароблені гроші. Створення ОТГ робить отримання адміністративних послуг ближчим до людей: в кожній ОТГ створюється свій центр надання адміністративних послуг. Об'єднані громади отримують такі ж доходи, які сьогодні отримують міста обласного значення, адже після об'єднання в бюджеті ОТГ залишається:

- 100% платежів за надання адміністративних послуг;
- 100% податку на прибуток установ комунальної власності ОТГ;
- 100% єдиного податку;
- 100% податку на майно;
- 60% податку на доходи фізичних осіб;
- 25% екологічного податку;
- 5% акцизного податку з роздрібною торгівлі (тютюн, алкоголь, нафтопродукти).

З держбюджету ОТГ напряму отримують гроші на освіту, медицину, спорт, культуру, соціальний захист [1].

Реаліями українського сьогодення є слабкий розвиток дорожньотранспортної, житлово-комунальної інфраструктури, недостатня розвиненість соціальної сфери, внутрішніх територіальних зв'язків, що уповільнює економічну інтеграцію України в соціально-економічний простір Євросоюзу.

Якісне функціонування ОТГ по всій території України створить умови для залучення інвестиційних ресурсів, сприятиме зростанню ділової активності підприємницьких структур, розвитку соціальних,

економічних, інформаційних і інтегрованих систем, реалізації маркетингової стратегії, формування привабливого іміджу. Для підвищення конкурентоспроможності економіки України потрібно в першу чергу, покращити основні економічні фактори впливу економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. 15 питань та відповідей про децентралізацію в Україні // BusinessViews, Casual business insights. URL: <https://businessviews.com.ua/ru/strategies/id/decentralizacija-1622/10> серпня 2017. РД: 13.02.2020.
2. Закон України «Про об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. № 157-VIII.
3. Комісарук М.П. Макроекономіка: курс лекцій. Коломия, 1999. С. 180–195.
4. Gordon J. Economic Development in Rural Sector. United Kingdom, Waltham Abbey Essex: ED – Tech Press. 2019. 333 p.

Процал Ю.В.

викладач I категорії,

Автотранспортний коледж

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ТУРИЗМ В М. КРИВИЙ РІГ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На сьогоднішній день туризм є однією з найприбутковіших та найперспективніших галузей економіки. Останнім часом туристична індустрія почала пропонувати нові види туристичних послуг. Наряду з традиційними видами туризму з'явилися альтернативні види, які дозволяють задовольнити попит самих вибагливих споживачів туристичних послуг. Серед альтернативних видів туризму помітне місце займає промисловий (індустріальний) туризм, суть якого полягає в організації регулярних туристичних турів на промислові підприємства з метою задоволення пізнавальних, професійних, ділових інтересів туристів. Актуальність зазначених проблем,